Zawieszone prawa
Granica polsko-białoruska rok po ‘tymczasowym’ zawieszeniu prawa do ochrony międzynarodowej

WE ARE MONITORING

Praktyka do marca 2025

Prośba o ochronę międzynarodową w asyście:
procedura operacyjna przyjęta przy granicy polsko-białoruskiej w latach 2021-2025, opierała się na założeniu „ochrony poprzez obecność”, zgodnie z którym obecność pracowniczek humanitarnych może zmniejszać ryzyko nadużyć, w tym kontekście, zignorowania procedur azylowych i pushbacku.

W 2024 skorzystało z niej **1622** osoby.

Co najmniej **10%** z nich (165) zostało pushbackowanych mimo zastosowania procedury.

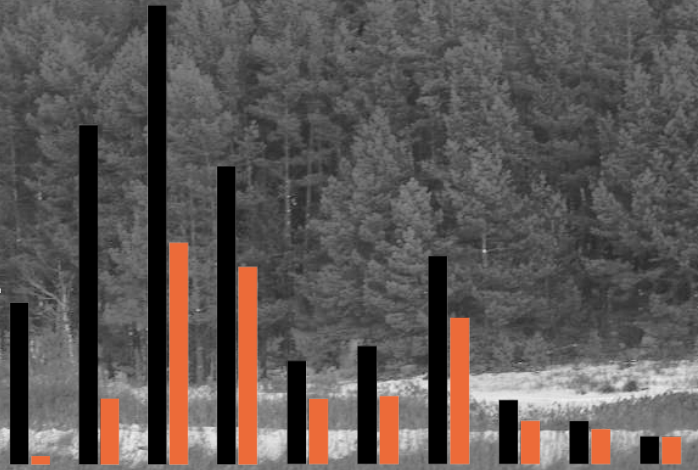

W 2025 roku na granicy polsko-białoruskiej

- **3164** osoby poprosiły o wsparcie,
  udało się go udzielić **819** osobom **23** kobietom i **65** dzieciom, z których **56** podróżowało bez opieki.
- odbyło się **400** interwencji humanitarnych.
- podlaskie szpitale przyjęły co najmniej **118** pacjentów, którzy wymagali hospitalizacji po przekroczeniu granicy.

Marzec 2025-teraz

Terytorialne i tymczasowe zawieszenie prawa do ochrony międzynarodowej

‘Terytorialne’ → od lata dotyczy wszystkich z tzw. ‘białoruskim śladem’ (potwierdzone przez MSWiA 22.11.2025).

‘Tymczasowe’ → za nami pierwsza rocznica.

Wyjątki od ustawy → praktyka pokazuje, że są fikcyjne.

Przynajmniej 53 MBO pushbackowana w 2025, większość po 27 marca.

Grupy arbitralnie uznane za ‘wrażliwe’ → decyzja o ‘przynależności’ należy do SG, ocenie **‘na oko’** poddaje się osoby przed pushbackiem **(stan zdrowia, bycie w ciąży, wiek)**

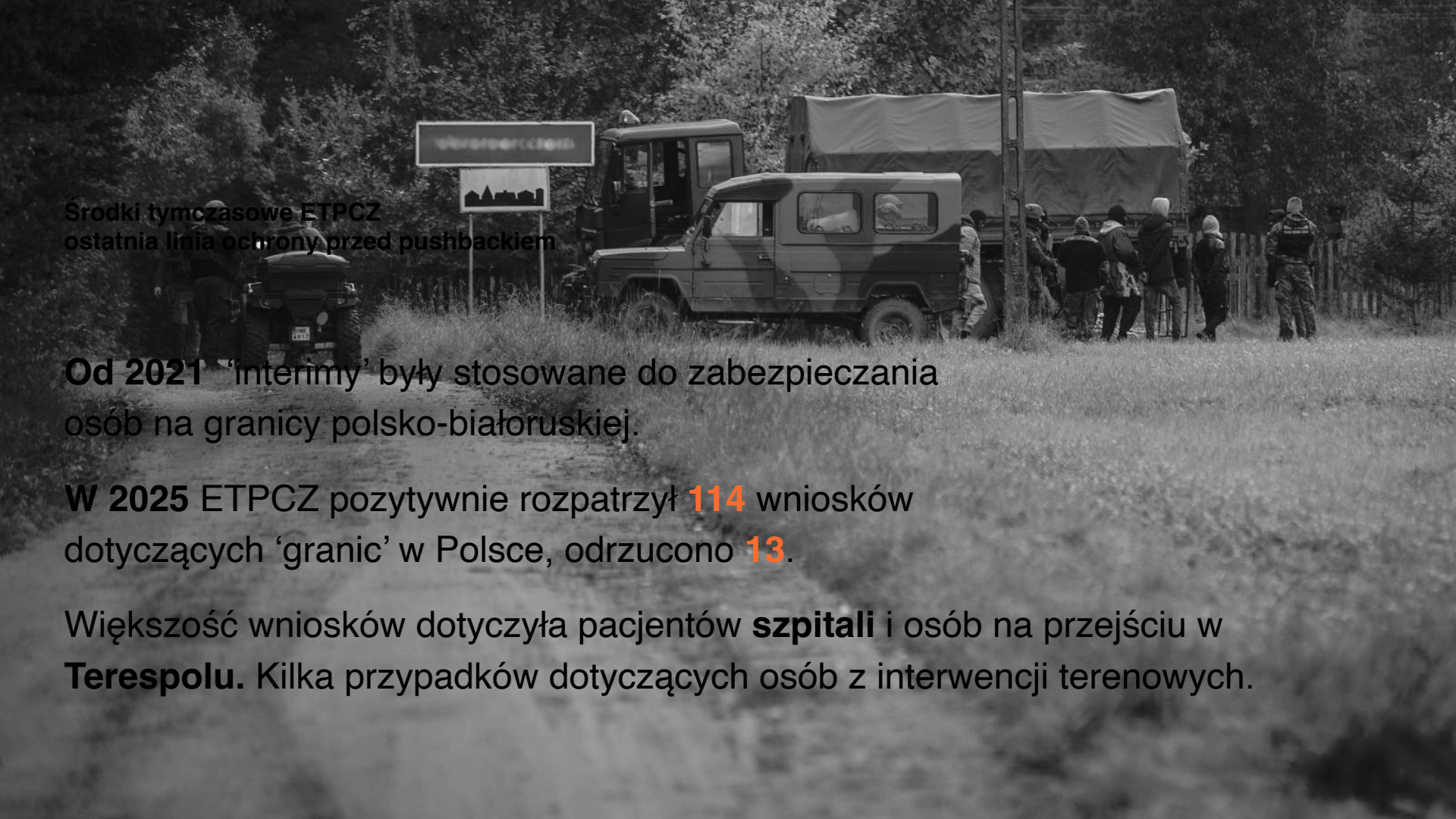

Środki tymczasowe ETPCZ
ostatnia linia ochrony przed pushbackiem

Od 2021 ‘interimy’ były stosowane do zabezpieczania osób na granicy polsko-białoruskiej.

W 2025 ETPCZ pozytywnie rozpatrzył **114** wniosków dotyczących ‘granic’ w Polsce, odrzucono **13**.

Większość wniosków dotyczyła pacjentów **szpitali** i osób na przejściu w **Terespolu.** Kilka przypadków dotyczących osób z interwencji terenowych.

Grudzień 2025

ETPCZ rozpoczyna odrzucanie wniosków o interim measure na granicy polsko-białoruskiej - mimo braku zmian w sytuacji osób oraz braku zmiany charakteru spraw, w których wnioski były zgłaszane.

Zbiega się to w czasie z konfrencją ministrów sprawiedliwości w Strasburgu w Międzynarodowym Dniu Praw Człowieka podczas, której formułowane są kolejne naciski na ETPCZ (zawarte już w liście otwartym szefów rządu (w tym Polski) z 22 maja).

Pushbacki jako główne narzędzie przemocy wobec osób migrujących

Statystyki SG: **14 754** pushbacków przeprowadzonych w 2025

WAM udokumentowało **2077** przypadków pushbacków dotyczących **868** osób

277 z nich doświadczyło pushbacków wielokrotnie

56 to były kobiety

57 to były dzieci (**53** bez opieki)

29 osób pushbackowano ze szpitali

Wnioski z dokumentacji pushbacków

- **w 2025** przeprowadziłysmy pogłębione rozmowy z **39 osobami**
- **wszystkie** świadectwa pushbacków zawierały opisy dodatkowej **przemocy werbalnej i/lub fizycznej**
- przebieg samych pushbacków nie zmienił się po 27 marca
- osoby wciąż są **okłamywane**, że jeśli podpiszą dokumenty/odpowiedzą na pytania/wskażą jako docelowy kraj podróży kraj inny niż Polska **będą mogły zostać i ubiegać się o ochronę**
- pushbacki w dalszym ciągu dotykają osób teoretycznie wyjętych z ustawy (**dzieci bez opieki, kobiety w ciąży, osoby w złym stanie zdrowia**)

Wnioski z dokumentacji terenowej i monitoringowej

- spośród **3164** osób, które zgłosiły potrzebę wsparcia **957** wymagało opieki medycznej
- zdecydowana większość dzieci (**78%**) podróżuje bez opieki
- osoby przebywające w Białorusi zgłaszają:
  brak dostępu do pomocy medycznej, schronień, jedzenia
  mężczyzni i chłopcy: przemoc fizyczna, wcielenia do armii, aresztowania, praca niewolnicza
  kobiety i dziewczynki: przemoc seksulana

NIE POZWOLILI NAM MÓWIĆ
„TYMCZASOWE" ZAWIESZENIE PRAW CZŁOWIEKA NA GRANICY POLSKO-BIAŁORUSKIEJ
WE ARE MONITORING